

25.93x25.92	1/7	1 עמוד	7 ימים	18/02/2022	80669375-4
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

מופע שנות השמונים

החיים כילד שתקן ומגושם, הימים הסוערים בסיירת, הלם הפיקוד ביום כיפור, אסון צאלים, הטעויות הפוליטיות, השמועות המרושעות והמחשבות על המוות. אהוד ברק, סיכום ביניים

גבי בריחיים < 44

44 80 שנות ברק

הזיכרון הראשון, המרצדס שגנב לקצין סורי והטעות הכי גדולה שעשה בפוליטיקה: אהוד ברק הגיע לגבורות ונזכר ברגעים החשובים בחייו, מגלה איזו שמועה הכי עיצבנה אותו, חושף מה רבין אמר לו על פרס ומסביר מה באמת עומד מאחורי האהבה הגדולה שפיתח למגדלים ולמותגים / גבי בריחיים

25.32x29.92	2/7	עמוד 44	ידיעות אחרונות - 7 ימים	18/02/2022	80669374-3
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

מזחנה

80

הילדות הענייה בקיבוץ. התינוקת שמצא בארגז תפוזים. הטעות שמנעה ממנו להיות טייס. הלילה שבו השתכר והקיא על השטיח של ראש אמ"ן. המרצדס שגנב מקצין סורי. החברות העמוקה עם יוני. המשפט שרבין אמר לו על פרס. הטעות הכי גדולה כראש ממשלה. הגירושים מנאווה והנישואים בשנית לאהבת נעוריו, נילי. וגם השמועה שעיצבנה אותו, הסיבה שהוא אוהב מגדלי פאר ומותגים - ואיפה באמת היה רוצה להיקבר. אהוד ברק מציין 80 בלי לעצור לרגע, חוזר לרגעים שעיצבו אותו ומגלה מה הוא רוצה לעשות כשהיה גדול

גבי בר-חיים / צילום: משה נחומוביץ

הלידה בקיבוץ

"כ"2 בפברואר 1942 רומל עמר בשערי מצרים, היטלר התייאש מהשמדת הצבא האדום, שעת הכרעה בקרב סינגפור - ואני נולדתי בקיבוץ משמר השרון. זה קרה ממש בשעה שיאיר, אברהם שטרן, נרצח בידי הבולשת הבריטית בדרום תל-אביב. אגב, זה גם היום שבו נולדו לינקולן ודרווין. "יצאתי מאמי עם פונטנלה (מרפס, האזור בגולגולת התינוק שעצמותיו לא שלמות - גב"ח) פתוחה, ועם ראש משולש. בקיצור, נולדתי עם חצי מוח בחוץ. אחרי כמה ימים הגיע רופא יקה שעבר בין בתי התינוקות בקיבוצים ובמושבים. ואמא שלי בהיסוס שאלה אותו, 'תגייד דוקטור, זה נורמלי?' הוא אמר לה, 'גברת, נורמלי זה לא, אבל יכול להיות שזה סימן שבכל זאת יש לילד משהו בראש'."

26.69x33.01	3/7	עמוד 45	7 ימים	18/02/2022	80669376-5
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

"רציני שנהיה היחידה הכי טובה". רס"ן ברק (מימין) בביקור הרמטכ"ל בר לב (משמאל) בסיירת מטכ"ל

קוד רותם

"חורשיים אחרי שהתגייסתי התרחש אירוע חשוב מאוד, שלא כל כך זכור, אבל הוא עיצב את התפתחות המודיעין ולאחר מעשה קראו לו 'קוד רותם'. זה התחיל במסיבת קוקטייל בהרצליה, שבה איש ה-CIA האמריקאי ניגש לראש אמ"ן - ואביו של הנשיא הנוכחי - חיים הרצוג. תוך כדי שקשוק הכוסות, הוא שאל אותי, 'תגיד, אתם יודעים על שתי הדיכויים המצריים?'. ההוא (הרצוג), קפאה לו הכוס ביד. הוא לא ידע כלום, אבל כמוכן דאג לצאת דיפלומטי, וישר התחילה התארגנות והערכה מחדש של תפיסת הביטחון.

"עד אז, התפיסה נשענה על כך שאנחנו חברה קטנה, שלא יכולה להחזיק צבא שיהיה פרוס בכל החזיתות, לכן יהיה לנו צבא סדיר קטן מאוד, מגובש על ידי בן גוריון ויגאל ידין; חיל אוויר, שחייב להיות סדיר לשמירה על המקצועיות; ויתר הצבא יהיה מילואים: כל השנה עובדים, חודש אחד מתאמנים, ואם יש מצב חירום - הם מתגייסים ומגינים על המדינה. אבל כדי לדעת מתי לגייס אותם, צריך מודיעין, ותפיסת הביטחון הזו נכשלה כשהמודיעין לא היה מסוגל לתת תשובה ברורה".

אני אנוס

"בגרוד שלי הייתה תחושת חירום ב'כוננות רותם'. כבר בחשיכה אספו את כל פלוגת הטירונים, הגיע המ"פ - בחור ירד שלימי, שוויקי - ומספר שיש מצב חירום, שהוא לא יכול להסביר ולא בטוח שהוא מבין את כולו, אבל צה"ל הולך להתפרס על הגבול הדרומי בתוך 24 שעות ווקר קים למישהו, תושב הסביבה, שיכול לקחת שיירה של משאיות כבדות כדי לפרוס תחמושת באיוו נקודה ליד הגבול.

"אף אחד לא הרים את היד, אז אני הרמתי יד ואמרתי, 'אני חושב שאני יכול'. הוא קרא לי בתחושת אי-נוחות, כי הייתי צנום והבגדים ענקיים עליי. אמרתי לו, 'תן לי, אני צריך מצפן ומפה ואני חושב שאני יכול להוביל אותם לשם'. הוא לקח אותי למג"ד, שלו זה היה נראה כמו מחזה סוריאליסטי, אבל לא הייתה לו ברירה כי לא היה לו מיישור אחר.

"כך מצאתי את עצמי מוביל שיירה של איזה 150 טונה של תחמושת לאיוו נקודה. צריך לא לעבור את הגבול, לא להיות קרוב מדי, ולמצוא את המקום אחרת הכוחות לא יגיעו. והכל היה חשוק, לא היו אז יישובים באזור, אחרי כמה שעות הגעתי לאמצע שום מקום ואמרתי, 'זה פה'. בבוקר העיינו רו אותי וראיתי רס"ד מאושר שאמר שזה בדיוק המקום. בשבילי זה היה אישור מעצב שאם אני לא בטוח שאוכל לעשות משהו, אבל התנאים מכריחים - אני אצליח לעשות אותו".

סיירת מטכ"ל

"הייתי ברגילה באמצע הטירונויות ופגשתי חבר שלמד איתי בכיתה. אמרתי לו שאני בגרוד 9, וזה קשה ומשמם. הוא שאל, 'רוצה להצטרף לסיירת? ואני ידעתי שיש רק שתי סיירות, צנחנים וגולני. אמר לי, 'סיירת מטכ"ל'. לא שמעתי את

הפתעה באופקים

"לא סיימתי תיכון בגלל חוסר משמעות, אז הלכתי לעבוד בשדות של הקיבוץ בדרום, בין אופקים לנתניבות. משם זכורה לי חוויה שליוותה אותי עד לימי כראש הממשלה. בסוף כל יום עבודה היינו הולכים כים לאכול קוסקוס אצל משפחת זוהר באופקים. פתאום אני רואה משהו זז בתוך ארגז תפוזים, הייתי בטוח שזה הכלב שלהם - וזו הייתה תינוקת! באתי מקיבוץ, גדלנו תקופה בלי חשמל, לאמא שלי היה סיר לילה, אבל זה לא הכין אותי לדבר המטורף הזה, של ילדה בתוך ארגז תפוזים עם קש למטה וסמרטוט מונח עליה. שאלתי את יגאל, חבר שלי, 'תגיד, מה זה?'. 'מטורף', הוא ענה לי, 'זה המצב, אין להם מקום. הסלון הוא גם המטבח וגם חדר השינה'. ואת הילדה הזו, ששכבה בארגז, פגשתי 40 שנה לאחר מכן".

גדוד 9

"מהילדות חשבתי שאני צריך להיות טייס ורציני ללכת לקורס טיס, אבל כששאלו אותי, 'יש לך הרבה הצטננויות בחורף? נסתם לך האף?' אני בתמימותי אמרתי, 'כן, כל חורף אני סתום'. בקיצור, דחו אותי והגעתי לשריון.

"אני חושב שפשוט נראיתי להם ילד. כשהתגייסתי באמת נראיתי כמו בן 15 שנקלע בטעות לגיוס. גבתי בשמונה סנטימטרים בשירות הצבאי, התחלתי להתגלח רק לקראת השחרור. חזרתי לצה"ל אחרי ששת הימים ואז ברקו אותי והתברר שאין שום בעיה רפואית, והומי"נו אותי לבוא לקורס טיס. אמרתי להם, 'אין מצב, זה כבר מאוחר מדי'. היום אני מספיק מפוכח לדעת שאני יכול להיות מפקד קומנדו לא רע, וטייס בינוני".

שלוש וחצי דברים שהוא לא ראה אף פעם, שאין בקיבוץ. חברי התזמורת לבשו חצאיות, וראית את השערות על הרגליים שלהם, זה היה כזה מוזר. ואחד מהם הלך עם דבר משונה כזה, עם מיני צינורות שיוצאים ממנו, ומגנן. זה היה חמת חלילים. זה דבר שאתה זוכר ולא יכול לשכוח".

רובים ונערים

"הייתי ילד מאוד סגור, אנטי-חברתי, קורא בגיל שמונה ספרים על היקום, מנגן בפסנתר, לא משחק כדורגל. היה די ברור שאני טוב מאוד בתנועות קטנות, כמו דוקים או לבנות דברים, ובהמשך זה יהפוך לפריצת מעולים. והיה ברור שאני חלש מאוד בתנועות הגדולות, הרבה שנים הייתי קצת קלמזי. בגיל 12 התחלתי להיות פרחח, על הגבול של עבריינות נעורים. לא מצאתי עניין בבית הספר, לבד משיעורי מתמטיקה ומדעים. היו דברים אחרים שגירו אותי. יכר לתי להיכנס לנשקיה של הקיבוץ כי ידעתי לפתוח מנעולים. בשישי בלילה לוקחים רובה וקצת תחמושת ואי-אפשר לזהות כלום. ובשבת בצהריים מוציאים טרקטור, נוסעים לכיוון כפר ויתקין או לעבר החוף, עושים מטווחים וחוזרים לפנות ערב כאילו לא קרה דבר.

"למזלנו, להבריל מהעיר, בקיבוץ היה נהוג להגן על הילדים מפני המשטרה, כי הוא משלנו. סידרו לנו עונש אחר, בני הקיבוץ שכבר היו בצבא באו ונתנו מכות לכל. הייתי במקרה בשיעור פסנתר בתל-אביב, אז לא חטפתי. אני חושב שבחיים האלה, קצת פרחחות היה משהו שהכין אותי במי"דה מסוימת למה שיקרה אחר כך".

צילום: לע"מ

"נראיתי בן 15 בגיוס"

אנא

"הוא גדל בלי הורים, שנרצחו כשהיה בן שנתיים וחצי על ידי שורדים בליטא. אחת המזכרות שהייתה לו מהם הייתה כוס קטנטנה מכסף, אולי לקידוש. ממנה היינו שותים יין בימי ההולדת שלנו. המזכרת השנייה הייתה דף שרוף מתוך התלמוד. סבי היה המוסמך לרכנות היחיד בכפר שלו, ואת הכסף לכניית בית הכנסת החביאו אצלו, לכן הוא וסי' כתא שלי נרצחו, כשהיא בהיריון. אבא שלי היה תינוק, הם לא ראו אותו והוא שרד.

"שמיר מאוד הזכיר לי אותו; אותו גיל, אותן הערפות ספרותיות. אבל לשמיר היו עצבי ברזל, הוא היה עשוי מפלדה והוא גדל במשפחה אמידה ומעניקה. אבי גדל בלי הורים וכלי כלום, ולא היה לו הבני טחון העצמי הזה. את יום ההולדת ה-90 חגגנו בבית ראש הממשלה".

אנא

"היא נפטרה 13 שנה אחרי אבי. תמיד אמרה שהיא לא מפחדת מהמוות, רק מה' מסדרון. היא נהגה לומר שלא נותרו לה חברים, אז הייתה נוסעת בקלנועית לבית הקברות ואומרת שלפחות שם היא מכירה את כולם. איברתי את אמי כשהייתי בן יותר מ-70, אבל אמא יש רק אחת. בכל גיל. כשאתה מתייתם, אתה מרגיש שאתה עובר לחזית. כבר אי-אפשר לה' דחיק את זה".

ברטה

"אמי הייתה קצרה וקטנת קומה, לא היה לה מספיק חלב וקיבוץ זה חברה שיתור פית. אז ינקתי מברטה, שהייתה אמא לתינוקת שנולדה שישה שבועות אחריי, והיא הייתה יותר בנויה והעניקה לי מחסדיה. לימים, כשסיפרו לי, הייתי מסתכל עליה בגיל ההתבגרות תמיד בצורה משונה כזאת וחושב על העבר המשותף שלנו".

שושלת חדשה

"ידענו שלמעט שתי אחיות, כל המי שפחה של אמי הלכה בטרבלינקה. כילד הייתה קנאה מסוימת באלה שהיו להם סבא וסבתא. לאמי לא היה בארץ אף אחד, ולאבי רק אח אחד. זה להתחיל שושלת חדשה".

המנדט הבריטי

"הזיכרון הראשון שלי הוא סיום מל' חמת העולם, ערב ראש השנה ב'45', כשהאימפריה הבריטית חגגה את הניצחון ואצלנו הופיעה תזמורת בריטית. ומה נשאר חרות בזיכרונו של ילד מגיל

"בסוף יום עבודה בשדות, הלכנו לאכול קוסקוס אצל משפחת זוהר באופקים. פתאום ראיתי משהו זז בתוך ארגז תפוזים, הייתי בטוח שזה הכלב שלהם - וזו הייתה תינוקת! באתי מקיבוץ, גדלנו בלי חשמל ולאמא שלי היה סיר לילה, אבל זה לא הכין אותי לדבר המטורף הזה. את הילדה הזו פגשתי 40 שנה לאחר מכן"

25.12x32.51	5/7	עמוד 50	7 ימים	ידיעות אחרונות - 18/02/2022	80669378-7
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

אצלו אירוע ואנחנו ילדים, שתינו הרבה וויסקי בלי שהיינו ערים לכמה שתינו. בסוף הקאנו על השטיחים כי לא הצלחנו להגיע לשירותים. הביא ילדים למסיבה של מבוגרים, למה הוא ציפה?"

צילומים: לע"מ, דוד רובינגר, מהאלבום הפרטי, 77 זום

השם הזה אף פעם. 'אני לא יכול להגיד לך מה זה, אבל אתה רוצה להיות בסירת?' אמרתי בטח.

"כשניסיתי לברר, אחד אמר לי, 'שמע, זה חלום. זה אנשים שהולכים לקולנוע בעזה וחוזרים עם כרטיסים כדי להוכיח שהם היו שם'. פעם ראו על מדרונות הר חברון רועה בדואי בשטח ישראל, ורק כשהגיעו אליו גילו שהוא מהיחידה. היו שולחים אותנו לחיות עם הבדואים כדי להכיר. חוץ מזה, רוב הדברים היו אגדות ועדיין לא היו אז שום מבצעים".

סיור הפסגה

"ב-63 יש ראש ממשלה חדש, אשכול, אז מביאים אותו למה שכונה לימים סיור הפסגה. רצו להסביר לו שצריך תקציב, שלא העבירו לאמ"ן כבר שנים אחורה, בשביל לנסות לשנות מהיסוד את ההיערכות להתרעה כדי למנוע אירועים כמו 'רותם'. בתמונה הזו שלא מכירים רואים את אשכול, את מפקד היחידה, את הקצה של מאיר עמית (ראש אמ"ן דאז ולימים ראש המוסד), זה מאחוריו זה רבין, זה בר לב, פה רואים את אהרל"ה יריב (החליף את עמית כראש אמ"ן) ואת אלי זעירא (שהחליף את יריב בתפקיד). יש גם ארבי עזה חיילים שאני לא יודע מי הם, והפרצוף שלי מצוי. מאחוריי שמעון פרס. צילום של ארבעה ראשי ממשלות בהווה ולע"ת. ארבעה שרי ביטחון, אחד בפועל ועוד שלושה לעתיד. ארבעה ראשי אמ"ן. אבל רק אני הייתי בכל התפקידים האלה".

שיכורים מדי

"המסיבה הראשונה עם קצינים של היחידה הייתה ב-64, בבית של מאיר עמית (ראש אמ"ן דאז) ברמת גן. חגגנו את המבצעים וההישגים, בין היתר את המבצע שיצא לדרך בעקבות התמונה ממפגש הפסגה, שאסור לדבר עליו גם היום. והיה

"הייתי עם קצינים מהיחידה במסיבה בבית של ראש אמ"ן. חגגנו הישגים ומבצעים, שעל חלקם אסור לדבר גם היום. שתינו הרבה וויסקי בלי שהיינו ערים לכמה שתינו. בסוף הקאנו על השטיחים. הביא ילדים למסיבה של מבוגרים, למה הוא ציפה?"

מפקד סבנה

"המטרה שלי הייתה שנהיה היחידה הכי טובה, ובסבנה זה בא לידי ביצוע. בהתחלה בכלל התכוונתי לפעול בלילה, כי הלילה הוא הידיד שלנו. קודם ניטרלנו את המטוס שלא יוכל להמריא שוב, ואז עלה הרעיון של גנדי להתחפש לטכנאים. וכשאנחנו עומדים סביב המטוס, ואני עומד לשרוק - שזה הסימן לפעול - פתאום מס' מנים לי לא לעשות כלום. אני

"רגע קשה" יוני נתניהו

שואל מה קורה, ואומרים לי שאחד הלוחמים מוכרח עכשיו לחרבן. שאלתי, 'הוא לא יכול להתאפק?' אמרו שלא. זה שלשול מתוך איוו חרדה, ואתה לא יכול להגיד לו לא. אז הוא נכנס מתחת למטוס, וזה לא פשוט עם הסרביל, צריך להתפשט. זה היה באמת דבר נורא משונה, איזה טקס כזה. והוא לאט-לאט התלבש מחדש, ואז ביני סימן לי שאפשר להתחיל".

ביני וביני

"ביני כמעט הפיל את הדבר הזה שנקרא סבנה. פעמיים. כולנו החלפנו לנעליים שחורות כדי שנראה כמו פועלים של אל על. הוא נשאר עם נעליים

"סיכן את סבנה". נתניהו בסיירת

ארומות, שזה סימן שאתה צנחן. ושנית, ההוראה הייתה להחזיק את האקדחים בחגורה. ביני, משום מה, אולי בהשפעת סרטי פעולה, החזיק אותנו בתוך הנעל. איש האר"ם שנשלח לברוק אותנו ראה את הנעליים, מישש את ביני והרגיש את האקדח. נוצר מצב עדין מאוד, והאר"מניק די נרעש מהאקדח של ביני, אז חיברנו אותו בקשר למשה דיין. דיין אמר לו, 'מרבך שר הביטחון של מדינת ישראל, אני מורה לך לא להפריע'. זה נשק להגנה עצמית, וזהו, זה נפתר".

יוני נתניהו

"ביני הביא את יוני ליחידה מהצנחנים, ויוני רצה להשתתף בסבנה ואמר, 'אהוד, אני יותר בכיר מביני, לי מגיע', כי הרי אחים לא יכולים להילחם יחד. האחים התווכחו ביניהם והחליטו שאני אהיה הבורר. אמרתי, 'ביני כבר פה, הוא נשאר. יוני - זו לא ההזדמנות האחרונה'. יוני היה מוכשר, אחר מביני, יותר מכונס ופחות

מוחצן, עם אישיות מגובשת, אמביציוזית והרבה יותר רגישה. הוא קרא שירה, אדם מאוד מרשים, לרעתי אין גבול לאן היה יכול להגיע אם לא היה נהרג. הוא הנביא של אבא שלו, לא ביני, אבל גם היה מאוד בורד ולא קיבל הרבה אהבה במשפחה. הוא קנה את הדירה מתחת לדירה של נאוה ושלי ברמת-השרון. הייתי לצידו גם כשהנישואים שלו לתותי נפרמו. הוא ביקש שאדבר איתה ואע"ש שלום בית, אז ניסיתי כמיטב יכולתי, אבל היא לא רצתה לחיות עם הקריירה הצבאית שלו. זה לא חיים נורמליים".

אבי נעורים

"כשחזרתי הביתה, נאוה מצאה בתיק שלי את בגדי האישה והאיפור. ואני לא אמרתי דבר. ברגע הראשון היא הופתעה, הרי זה לא שאמרתי לה מה הולכים לעשות. כשאני מספר את זה בחו"ל, אני תמיד צוחק שהיא ידעה שאנחנו עומדים לטוס לסן-פרנסיסקו, מעוז הדראג קווינס. אבל כל זה היה לחלק שנייה, שאחריה היא שמעה על המבצע בחדשות".

מלחמת יום הכיפורים

"המג"דים בני גילי קיבלו קריאה בשבת בבוקר ונשפכו לשדה הקרב, אבל בגלל שלמרתי בסטנפורד ובאתי משם, ולפני כן הייתי מפקד סיירת מטכ"ל, אז קודם כל ירדתי לבור כדי לקבל הוראות. וזו הייתה חוויה, לראות בפעם הראשונה את הפיקוד העליון הישראלי, אבל באותו הרגע הוא נראה היה מטולטל, עם אני שים שהתבגרו ברגע בעשר שנים. דיין היה כבוי לגמרי, אלי זעירא היה מרוחק, אהרל"ה יריב שהיה אדם רגשני מאוד חיבק אותי. הרגשתי שהוא מרגיע את עצמו, כאילו הוא יודע שלא בטוח שאחזור מהמלחמה, שאולי הוא רואה אותי בפעם האחרונה".

אנסבה

"לא הייתי בהלוויה של יוני, כי הייתי תקוע בקניה לעוד כמה ימים; התעסקתי בהטסות פצועים ובהיערכות של כל מיני אופציות למקרה של הסתבכויות. אבל תשמעי, אני זיהיתי את הגופה. אני אז בן 30 וכמה, כבר הייתי מפקד יחידה, ראיתי הרבה דברים, אבל זה היה רגע די קשה. הייתי זה שצריך להודיע למוטה (מוטה גור, הרמטכ"ל דאז) ולשמעון פרס שיוני נהרג. מוטה עוד אומר לי, 'אתה בטוח?' אמרתי לו, 'מוטה, אני בטוח. ראיתי אותו'".

רבין גו פרס

"כשהייתי רמטכ"ל רבין היה משתף אותי בכל דבר, והיינו יושבים לא פעם עם פרס. בשלב מסוים, שחזר על עצמו כמה פעמים, פרס היה אומר משפט סתום כמו 'צחק, אני לא חושב שאוכל לחיות עם זה', ואז היה קורה דבר משונה. השיחה הייתה נמשכת, אבל הרגשתי שהיא הפ-

27.05x33.05	6/7	51	עמוד	7 ימים	18/02/2022	80669379-8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790						

"הורדתי את ביבי אז, ואני מרגיש שסייעתי למאמץ גם כיום". כראש הממשלה

בחירות '99

"היה פחד כמו אצל פרס ב'96, שכר לם הגיעו לחגיגות הניצחון והוא הפסיד בהפרש קטנטן. מה חשבתי ברגע שבו ניצחתי? אני לא אדם רגשן. בתלמוד אומרים שאנחנו עפר וכוכבים, אופוריה או היסטריה. אני אחר, לא אופייני לעם שלנו, ועם זאת הניצחון היה מרגש. שחר של יום חדש. הרגשתי שלנצח את ביבי זה ניצחון היסטורי. הורדתי את ביבי אז, ואני מרגיש שסייעתי למאמץ גם כיום".

היציאה מלבנון

"זה בטח הרבר הכי בולט בכהונה שלי, וזה בגלל היכולת שלי לכפות את החלטתי על כל הנוגעים בדבר, לרבות המסרבים. אני זוכר את יוסי שריר צועק שהקטיושות יגיעו למושב מרגליות. הייתי בטוח שהן נוכחות שלנו שם לא מבטיחה את הביטחון שלנו, ושאינן בזה היגיון".

שרון אמר

"הטעות הפוליטית הכי כבדה שלי היא שכראש ממשלה לא הקמתי ממשלת אחדות עם שרון, אחרי האינתיפאדה השנייה. יאשה קזקוב (יעקב קרמי, לשעבר יו"ר נתיב) היה הקשר האמין לשרון, והוא אמר לי, 'שרון רוצה, הוא מבטיח להיות ילד טוב והוא מוכן להיות שר אוצר או משהו כזה, העיקר שנתחיל'. הוא הסכים להכל, ורק התעקש שנוריע על הפסקת התהליך המדיני. חשבתי שזו שגיאה, כי העולם הכיר בזה שישראל מוכנה ללכת רחוק והאחריות לאלימות לא חלה עלינו".

"אמרתי לו בארבע עיניים, 'אריק, זה לא יכול ללכת'. וזו הטעות הפוליטית, כי כשהוא אמר את זה בנוכחות העוורים שלו, חשבתי שהוא צריך לעשות עליהם רושם. אבל הנחתי שאם הוא מתעקש על זה גם בארבע עיניים, הוא מתכוון לזה ואין מוצא. אז הלכתי לבחירות. לימים הבנתי שגם כששרון אומר משהו בארבע עיניים, הוא לא מתכוון. אז מה אם הוא אמר?"

מהומות אוקטובר 2000

"זה היה גן חיות, היו כל מיני התפרעויות בכל יהודה ושומרון. לגבי אורחי ישראל הערבים שנהרגו, אין לי רגשות אשם. אף אחד לא התכוון להרוג אותם. המהומות שראינו לפני שנה בשומר החור מות היו הרבה יותר קטנות. צריך לאתר את השורשים ולטפל בהם".

התבוסה בבחירות

"דעתי שאפסיד בבחירות חודש לפני התוצאות. באמת. שרון לא היה בטוח, הוא חשב שאני מכין איזה טריק גדול. היה לי זמן להתכונן להפסד הזה, הבנתי שהפרק

שהוא אחראי לזה. היו שם אני כרמטכ"ל, סגן הרמטכ"ל, ראש אמ"ן, ורבין לא מכיר את הפרטים ולא מתעסק בתרגילים. שנתיים אחרי האירוע התפרסם תחקיר בעיתון שלכם, זה לא היה צמוד, זה היה כשעמרתני להיכנס לפוליטיקה וזה באמת הרגיו אותי. את עמדתי נתתי בראיון לניסים משעל כשחזרתי מסין לסערה גרולה בארץ. למחרת מינה צמח עשתה שאלון, שבו עלה ש-84 אחוזים מהצופים מאמינים לברק. במערכת הפוליטית היו אז יוסי שריר, חיים רמון ופואר, שתמיר היו מלכים כל רכר שקי שור אליי באיוושהי צורה".

אהוד ברק

"ממה יש לברוח? מה יש לרמטכ"ל לברוח? (מתרגז) את שואלת על מה אני חושב בטיסה מצאלים בחזרה באותו יום? על כל הדברים שצריך לעשות כתוצאה מהמצב שנוצר. צריך להחליט אם אנחנו מנסים להמשיך את הרבר הזה (ברק מסרב להגיד מה שכבר פורסם: האימון שהפך לאסון דימה התנקשות בסדאם חוסיין, מבצע שלדברי רבים היה הבייבי שלו). אז לי יש המון דברים לטפל בהם, ויש שלושה אנשים על כל פצוע, אז צריך את הרמטכ"ל שיחבוש? מה זה ברק? ברק מאיפה? הייתי הרמטכ"ל וקבעתי מה עושים. הייתה חקירה מסודרת שנמשכה שלוש שנים במשרד מבקר המדינה. היות שאני יודע שלא היה שום דבר מזה, ישנתי טוב בלילה. אי-אפשר לערער את השקט הנפשי של בן אדם שיודע מה היה".

הציבור, ואז רבין אומר, 'אהוד, אני אדבר ראשון ואני הולך להודיע שאני אחראי'. אמרתי, 'יצחק, איך בדיוק אתה אחראי? אני הייתי בשטח, אני הסתכלתי על הבית והתוכניות, אני זה שאמר שסיירת מטכ"ל תבצע'. הוא רק ענה, 'בסדר, שמעתי אותך, עכשיו סיכום: אני עולה ואני מדבר ראשון, ואני לוקח אחריות. לא לעשות עם זה התחכמויות'. אז היה לו גם את הצד הזה".

פולארד

"לא ראיתי את הסררה של אסנהיים (עמרי אסנהיים, עיתונאי) שאני גם מרואיין בה, גם לא קראתי את הספר שלו על צאלים. לא כי קשה לי עם כתיבה קורא, פשוט אין לי זמן ויש הרבה רברים לקרוא. רפי איתן איש מאור מתוחכם, אין לי הסבר למה הוא אמר שברק אמר להמשיך להפעיל את פולארד. אני מעריץ לם לא ירעתי מה הוא מפעיל ואיך הוא מפעיל, ובטח לא המלצתי שהוא ימשיך. מ'משהו אמר לי שעולה מהסדרה, שכי ביכול כשזה הסתבר, עמדה שאלה אם להפסיק ושאלו אותי. אין בזה שום אמת. אולי בערוב ימיו הוא ראה ממשאלות ליבו. שניים ידעו - עמוס לפידות, מפקד חיל האוויר, והרמטכ"ל מוישה לוי. ושניהם לא סיפרו לי, ראש אמ"ן. אני לא יכול להוכיח ששמיר לא ידע, אבל מעריך שהוא היה אומר לו, 'רפי, תפסיק עם זה מיד'".

אסון צאלים ב'

"רבין לא רצה לקחת אחריות כי זו תאונת אימונים. לא ציפיתי שהוא יגיד

סיקה להיות עניינית ורבין היה זה הצידה, לא כופה את מה שהוא רצה. הסיפור על האידיליה ביניהם לפני הרצה הוא לא נכון, היה ביניהם מתח עמוק, אבל יצחק הבין שלשמעון יש כוח עצום בתוך המפ"ל. ולמעשה, כשמעון היה אומר שלא יוכל להיות עם זה, רבין היה מבין את האיתות שאם יתעקש, שמעון יעביר את זה לאפיק פוליטי והמפלגה איתו. אז רבין היה מוותר לו, כי הוא הרגיש שהוא יודע מה נכון לעשות, אבל לא יכול לעשות את זה בלי פרס".

"פעם בשבוע, בימי שישי אחר הצהריים, יצחק היה מזמין אותי לשתות קפה, בירה או וויסקי, שאותו הוא כינה תה קר. באחת השיחות שאלתי אותו, 'תגיד, למה אתה מוותר לשמעון כשבאופן ענייני אתה צודק?' והוא ענה, 'תחשוב. אולי עכשיו אתה לא תבין את זה, יכול להיות שבבוא העת תבין'. אני חושב שהבנתי".

נכורה מלוויזיני

"בסוף תקופתי כראש אמ"ן, איתן הבר סירר שיזמינו אותי לתוכנית 'מוקד'. היה אז רק ערוץ 1 ול'מוקד' היה איזה 45 אחוזי רייטינג, כל המרינה ראתה. ממש אירוע יציאה מהארון, וגם הפעם הראשונה שקוראים לי אהוד ברק ולא א"ב, והשירור היה מאור מוצלח. למח"רת מתקשר אליי רבין, ואומר (מחקה את רבין במדויק) 'אהוד, לאה הקליטה לי את השירור והיום ראיתי. אני רוצה להגיד לך תורה רבה, זה חשוב מאוד לצה"ל ולמערכת הביטחון, ואני חושב שזה גם יהיה טוב לך'. אתה עושה המון רברים חשובים למדינה, והרבר שמביא את שר הביטחון להתקשר אליך הביתה ולהגיד לך תורה, זה הופעה בטלוויזיה. אבל לא אמרתי לו שום רבר, הבנתי שהוא כבר בעולם הפוליטי. זה סוג אחר של שפה".

נחשון וקסמו

"יום קשה. וקסמו נהרג וגם בחור שלנו מהיחידה, ניר פורז. היה צריך לדבר אל

"זה לא נכון שהייתה ביניהם אידיליה לפני הרצה". רבין ופרס

"הטעות הפוליטית הגדולה שלי היא שלא הלכתי לממשלת אחדות עם שרון. הוא הסכים להכל, אבל התעקש שנפסיק את התהליך המדיני. הנחתי שאם הוא מתעקש גם בארבע עיניים, הוא מתכוון לזה ואין מוצא. אז הלכתי לבחירות. לימים הבנתי שגם כששרון אומר משהו בארבע עיניים, הוא לא מתכוון. אז מה אם הוא אמר?"

"הוריה לא רצו אותי".
עם נילי פריאל

צילומים: יובל חן, אביגיל עוזי

קנאים רפואי

"אני מכיר את המוצר, לא צורך אותו. כשהגעתי ל'אינטרקור' עברו שם 15 אנשים, היום יש 400 עובדים בערך. אני מעורב באיזה שמונה או עשר חברות. כשאתה קורא את ספרי הנבואה ושומע אנשים שהיו להם חזיונות - אחד ראה איזה כלי, אחר ראה מרכבה עולה לשמיים - אתה תוהה מה בדיוק הוליד את זה. אי אפשר להוציא מכלל אפשרות שמגביאי ישראל ועד הבחור שהתחיל ללכת על המים ונהיה מפורסם (ישו), יכול להיות שהם כולם היו צרכני קנאביס".

הדגלים השחורים

"בעיניי המחאה הזו היא אחד הדברים החשובים שהיו במדינה. הם זיהו את המ- תקפה על הפריקט הציוני. נתניהו ניסה לרסק את מושג האמת, ובחסות חוקי החירום של הקורונה הוא ניסה לשנות את המדינה. בניגוד למחשבות, לא תרמתי להם מיליונים. הייתי סתם עוד אורח".

אימונים

"אני עושה קצת פילאטיס עם נילי, אבל בעיקר המון פילאטיס למוח. אני לומד פיזיקה בצורה מאוד כבדה - קורס סים וזה, ביוטיוב, עם ספרים והכל. אני משלים חומר. אני גם אכתוב ספר נוסף".

עתידות

"ישראל חזקה מאוד היום ויכולה לטפל בבעיות שלה מעמדת כוח. אסור להתנצל ולא צריך לפחד מאיראן. אנחנו צריכים להתרגל לזה שהיא תהיה מדינת סף גר- עין, ואין לנו שליטה על זה. הסיכון האמיתי הוא לא שם, האיראנים לא טיפשים ולא רוצים לזרוק פצצה על ישראל. הסיכון האמיתי הוא נפילת המשטר, שתביא את היכולת הגרעינית שלהם לעוד מדינות במזרח התיכון, ויגיע יום שבו לארגון טרור יהיה גרעין".

"הפלסטינים הם הפיל שבחדר. הממשלה הזו לא בשלה למהלך מדיני, וגם הפלסטינים לא. אבל ישראל לא יכיר לה להיות גם יהודית, גם דמוקרטית וגם לשלוט ביהודה ושומרון. ישראל חייבת להכיר ברעיון שתי המדינות, כי אנחנו מידרדרים לכיוון של מדינה עם רוב מוס- למי - וזה האיום המרכזי על ישראל. אבות הציונות - הרצל, ז'בוטינסקי, בן-גוריון - דיברו שלושתם על הייחוד של המדינה שתקום כיהודית, ציונית ודמוקרטית. ואין סתירה יותר גדולה בין החזון שלהם לבין מה שראינו בישראל בשנים האחרונות".

מוות

"אני מניח שזה יקרה מתישהו. מבחי- נה טכנית אקבר בחלקת גדולי האומה. אמרתי תמיד שאני רוצה בצד המערבי, יש כיוון אוויר יותר טוב. ליד מי כדאי? בזמנו הייתי מתלוצץ שאני דורש להיקבר באופן שבו אפריד בגופי בין שמעון לר- ליה איציק, אבל זה הכל בצחוק".

לגור באקירוב

"אני אוהב מגדלים, אני גם אוהב להת- לבש. נילי אומרת שנהייתי 'ממותג', ומור- תגים זה דבר יקר מאוד. בעבר לא יכולתי להרשות לעצמי, אבל היום אני מחפש את הכי טוב; אם אני רוצה שעון, אני רוצה את הכי טוב; אם זה פסנתר, אני רוצה את הכי טוב. וגם לפעמים בבגדים, אני קונה כשאני לא ממש מוכרח, כי יש בזה שיק, או משהו כזה".

"אני חושב שזה בכלל קשור לחסך מהילדות בקיבוץ. לא היה כלום, בחדר של הוריי לא היו מים זורמים, לא היה שי- רותים. אולי החיבה למגדלים ולמותגים זה סוג תת-הכרתי של רצון לפצות. אני דואג שלנכדים שלי יהיה כל מה שהם רוצים, ואני מספיק מפוכח לדעת שלהם זה מובן מאליו. אני מכיר בזה שהם לא עברו מה שעברתי, כל הרפרנס שלהם הוא ממקום אחר".

השולף המהיר

"אם פעם אמרתי שלוקח לי שנייה וחצי לשולף אקרה ולירות, ואחר כך זה הפך לארבע שניות, אז כיום אני לא יורה. יש לי את האנשים האלה מסביבי בשביל זה, עשיתי אוטוסורסינג".

קורונה

"חגגנו פה את ה-80 שנה עם המשפ- חות משני הצדדים, וכשהייתי צריך לדבר, אמרתי שבגיל 16 הייתי בתקופה שבה הירחתי לגבי החיים, ומצאתי שתוח- לת החיים הממוצעת של גברים בישראל היא 72 שנה. עשיתי חשבון שיש עוד 56 שנה וצריך לחיות אותן. גיבשתי לעצמי עמדה שעל מסלול החיים שאתה בוחר לך צריך להסתכל מנקודת המבט של הכניסה לקבר, ומשם אחורה. תמיד תחשוב שעכ- שיו אתה הולך להיכנס לקבר, ואתה צריך להרגיש נכון כמה שעשית. בגיל 20, בגלל מה שעסקתי בו, הערכת שהסיכוי שלי להגיע לגיל 30 הוא בינוני-מינוס. והר- בה חברים שלי באמת לא הגיעו לגיל 30. ועכשיו, אמרתי, 60 שנה לאחר מכן בגלל הקורונה - אני סוף-סוף בקבוצת סיכון".

כשהיא הייתה חיילת ואני קצין צעיר, אהבה ראשונה מטורפת. היינו כמה שנים יחד עד שזה נפסק, עם הרבה רגעי אושר ולא מעט כאב. ההורים של נילי לא רצו אותי. היא הייתה אצולה תל-אביבית, אני הייתי כפרי כהה עור, שמגיע עם משאת צבאית וחוסס את הכביש. גם לא ידעתי להתנהג מסביבי לשולחן עם סכין ומזלג, זה לא התאים להם. זה גם לא היה יכול להתחבר, היא לא חשבה שהיא תינשא לאיש צבא. בסוף זה נקרע, היא התחת- נה ואני התחתנתי. את נאוה הכרתי שנה לאחר מכן".

ג'פרי אפשטיין

"אנשים מתחילים להבין שהם חשופים למערכת של פייק ניוז ותעמולה שעובדת כדי לשטוף להם את המוח, כדי שיאימינו בדברים חסרי ביסוס. אם יש גרעינון קטן עובדתי, בונים על זה דבר. גם אצל אפש- טיין היה גרעין עובדתי, שבאמת הכרתי אותו דרך שמעון פרס. כל היתר זה שום דבר. בית המשפט פירסם אלפיים עמודים ולא הזכירו את השם שלי, הכל שטויות. המשותף לזה ולצאלים הוא שאפשר לייצר משיקולים פוליטיים, ובעבודה שיטתית ורחבה מספיק, פייק ניוז שית- פוס. כי אנשים מאמינים. ואז מטפטים את הסיפור הזה עם 'ברק לקח שוחד', או קרן וקסנר, או חס-צוואר. אנשים שכחו ש-14 מעלות בניו-יורק זה מינוס עשר מעלות, או אני לא יודע לגבי משמיציי, אבל אני במינוס עשר מעלות לא יוצא מהבית בלי חס-צוואר".

שמועת אלצהיימר

"בשנים האחרונות ראיתי את המאמצים לייצר מצב שבו אאבר את היכולת שלי לדבר עם הציבור. למשל השמועה שיש לי אלצהיימר. בהתחלה לא התייחסתי לזה, עד שאחד מעורכי המהדורות אמר לי, 'שמע, זה לא משחק, אני אומר לך שיש הרגשה שזה נכון ועצם העובדה שאתה לא מופיע - מחזק את השמועה'. בסוף מצאתי איזה עניין שהיה צורך שאופיע בגללו. יכול להיות שיש לי הרבה מגבלות, אל- צהיימר כנראה לא אחת מהן".

הזה הגיע לסוף הדרך וצריך לכבד את זה ולעזוב. כל ההחלטות שהחלטתי, זה אני החלטתי ואני אחראי. "הכוונה המקורית של שרון הייתה לקרוא לי לקואליציה, כדי שאהיה שר הביטחון. רמון ופואד פעלו לטרפד את זה. ועדיין, אף פעם לא שמעת אותי מתכניין על כל מה שעשו לי".

נאוה ברק-זינגר

"כשהיחסים בינינו הפכו לקשר רציני, אמרתי לה, 'אני רוצה שתדעי שיש שני סוגים של בני אדם, יש כאלה שעובדים בשביל לחיות, וכאלה שחיים בשביל לעבוד. ואני שייך באופן מובהק לסוג השני'. נאוה באה מאוד מפוכחת והיו תקופות שהיה לה קשה, אבל כש- עלתה האפשרות ללכת לטיפול זוגי אמרתי שאני לא צריך פסיכולוג. אני מסתכל על עצמי ביושר מוחלט, אני מספיק אכזרי - אם תרצי - עם עצמי ומבין את הסיטואציה".

"נאוה הייתה הרבה יותר אהובה ממני. כראש ממשלה, היינו נכנסים לאולם והיא הייתה מקבלת יותר מחיאות כפיים. זה לא הפריע לי. כשבנינו את הבית בכפר שמריהו היה רגע של הבנה אכזרית שאולי זה נגמר; אני עם הספרים והפסנתר, והיא בקומה העליונה, והבית הוא ענק. נראה לי ברור שיש פה סכנה של ריקנות. לאט לאט זה הבשיל. כשיומתי את הפרידה, אמרתי לה, 'אני יודע שעכשיו את כועסת, אבל שנינו נהיה יותר מאושרים'".

"הייתה אהובה ממני". עם נאוה ברק-זינגר

גירושים

"הייתי בן 60 כשהתרגשתי מנאוה, אישה טובה וחמה. זה קרה אחרי 35 שנה יחד, פרק חיים גדול ושלם. אחרי הגי- רושים התקשרו ללשכה כל מיני נשים - תמיד יש כאלה ציידות - והנחיתי את המזכירות לבקש מכולן שישלחו תמונות של הנכדים. זה היה דילול טבעי, מה שני קרא. לא חיפשתי הרפתקאות. אם זו לא הייתה נילי, לא הייתי מתחתן בשנית".

נילי פריאל

"כשאני מסתכל על נילי אני נזכר בה כפי שהיא הייתה אז, בת 19. הכרנו

"אני אוהב מגדלים, אני גם אוהב להתלבש. בעבר לא יכולתי להרשות לעצמי, אבל היום אני מחפש את הכי טוב. אם זה שעון, פסנתר וגם בגדים, אני קונה כשאני לא ממש מוכרח, כי יש בזה שיק, או משהו כזה. אני חושב שזה קשור לחסך מהילדות בקיבוץ, כי לא היה לנו כלום. אולי זה סוג תת-הכרתי של רצון לפצות"